

სკოპინგის დასკვნა N14

საქმიანობის დასახელება: მეღორეობის ფერმის, ცხოველთა სასაკლავოს და ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „აშენდი აგრო საქართველო“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტი, სოფ. ასურეთი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 20.11.2023;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენლის შესახებ: შპს „აშენდი აგრო საქართველო“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში, შპს „აშენდი აგრო საქართველო“ მიერ წარმოდგენილია მეღორეობის ფერმის, ცხოველთა სასაკლავოს და ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

2020 წლის 19 ივნისს, შპს „აშენდი აგრო საქართველო“ მეღორეობის ფერმის (სადგომების), ცხოველთა სასაკლავოს და ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის მოწყობასა და ექსპლუატაციაზე გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება (N 2-516).

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, შპს „აშენდი აგრო საქართველო“ მეღორეობის ფერმა მდებარეობს თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, სოფელ ასურეთის ადმინისტრაციულ ერთეულში, შპს „აშენდი ჯგუფის“ საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 84.24.31.000.029), რომელზეც არსებული მდგომარეობით განთავსებულია ფერმის 14 შენობა, სასაკლავო, ორი ლაგუნა, საკვების დამამზადებელი ქარხანა და სამი ინსინერატორი. ელექტრონული გადამოწმებით დგინდება, რომ ფერმიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე მანძილი შეადგენს 900 მეტრს (სოფ. მარაბდა). ფერმიდან 600 მეტრში მდებარეობს შპს „თი ეს გრუპის“ ცემენტის საწარმო.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში საწარმოში მოხდა არსებული ფერმის წარმადობის გაორმაგება, დამატებით 7 ფერმის შენობის, ლაგუნისა და ინსინერატორის მოწყობა. ვინაიდან საწარმოში განხორციელებული ცვლილებები „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის, მე-12 ნაწილის შესაბამისად, სკრინინგის პროცედურისადმი დაქვემდებარებულ საქმიანობად მიიჩნევა, ხოლო შპს „აშენდი აგრო საქართველო“ არ გაუვლია კანონმდებლობით განსაზღვრული პროცედურა, აღნიშნულთან დაკავშირებით ინფორმაცია გაეგზავნა სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ფერმა იმუშავებს წელიწადში 365 დღე, 24 საათიანი სამუშაო რეჟიმით. მაქსიმალური დატვირთვის პირობებში წლის განმავლობაში გათვალისწინებულია **19 742 ღორის დაკვლა და 1 580 ტონა ხორცის წარმოება**. ცხოველები სასიცოცხლო ციკლის სხვადასხვა სტადიას ატარებენ საწარმოს ტერიტორიაზე განთავსებული ფერმის შენობებში. ფერმა მუშაობს 24 საათიანი რეჟიმით, სასაკლავო - კვირაში 6 დღე, 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით, მკვდარი/დაცემული ცხოველების ინსინერატორები - წელიწადში არაუმეტეს 1800 საათი.

მელორეობის ფერმაში მაქსიმალური დატვირთვის შემთხვევაში წელიწადში მოსალოდნელია **45 ტ. ცხოველური ნარჩენის (მკვდარი ცხოველები და ფერმის ნარჩენები) წარმოქმნა**, რომლის განადგურება ხდება ინსინერატორებში. არსებული მდგომარეობით, საწარმოში დამონტაჟებულია **3 ინსინერატორი „KP-400“**. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში დამატებული ერთი ინსინერატორი ამოქმედდება საჭიროების შემთხვევაში. თითოეულ ინსინერატორში ერთჯერადად ჩაიტვირთება მაქსიმუმ 400 კგ-მდე ნარჩენი, რომლის დაწვასაც სჭირდება 5,9 მ³/სთ ბუნებრივი აირი. წვის პროცესი გაგრძელდება 10-14 საათის განმავლობაში.

წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, ფერმაში დამონტაჟებულია ცხოველური ფეკალური მასების შესაგროვებელი სისტემა (აღნიშნული სისტემა ამცირებს ნაკელის მართვისას უსიამოვნო სუნისა და მტვრის ემისიების გავრცელებას) - ფეკალური მასები ჩაედინება ცხოველების სადგომების ქვეშ მოთავსებულ არხებში, საიდანაც ვაკუუმ სისტემით ხვდება სატუმბ სადგურში, ხოლო სატუმბი სადგურიდან ლაგუნაში. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ლაგუნაში განთავსებული ნაკელის ფენა დაფარულია 40 სმ სისქის წყლის ფენით. მაქსიმალური წარმადობის შემთხვევაში ლაგუნის დაცლა საჭირო იქნება წელიწადში ერთხელ. ლაგუნის გავსების შემდეგ, სპეციალური ტექნიკის მიერ, კომპანია ნაკელს სასუქად გამოიყენებს საკუთარ სარგებლობაში არსებულ სასოფლო-სამეურნეო მიწების ნაკვეთების გასანოყიერებლად. **აღსანიშნავია, რომ სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ცნობით, ლაგუნა დაფარული არ არის წყლის ფენით, გარდა ამისა, ფერმის ტერიტორიაზე მოწყობილია კიდევ ერთი 11 000 მ³ მოცულობის ლაგუნა. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ უნდა იქნას დაზუსტებული ინფორმაცია ლაგუნების არსებული მდგომარეობის შესახებ.**

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ფერმა წლის განმავლობაში ღორებისთვის მოიხმარს 7200 ტონა საკვებს. საკვების დასამზადებლად საწარმოში გამოიყენება: ნედლეულის შესანახი სილოსები, წისქვილი, საკვების შესანახი სილოსები. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით, ფერმა მაქსიმალური დატვირთვის შემთხვევაში წლის განმავლობაში მოიხმარს 7200 ტონა საკვებს (ცხოველებისთვის საჭირო საკვები მზადდება ადგილზე). ფერმის გათბობა ზამთარში ხდება გაზის გამათბობლების მეშვეობით, ზაფხულში გაგრილება - სწორი ვენტილაციის ან/და წყლის გამაფრქვეველი სისტემის მეშვეობით.

ფერმა წყლით მარაგდება საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული ოთხი ჭაბურღილიდან (ორი ჭაბურღილის დამატება მოხდა 2023 წელს). ჭაბურღილის წყალი იწმინდება უკუოსმოსის აპარატით. სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო (მათ შორის საშხაპეების და ავტომობილების რეცხვის შედეგად წარმოქმნილი წყალი) ჩამდინარე წყლის ჩადინება ხდება საასენიზაციო ორმოში, რომელიც საასენიზაციო მანქანით, გატანილი იქნება ლაგუნაში. ფერმის ტერიტორიაზე მოწყობილია სადრენაჟე კანალიზაცია, რომლის შესახებ დეტალური ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება გზშ-ის ანგარიშში. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, წყალჩაშვება ზედაპირული წყლის ობიექტში გათვალისწინებული არ არის.

სკოპინგის ანგარიშში განსაზღვრულია, დაგეგმილი საქმიანობის შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ძირითადი სახეები, ასევე მოცემულია ზოგადი ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება უარყოფითი ზემოქმედებების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის.

სკოპინგის ანგარიშში აღწერილია ობიექტის ფუნქციონირებით გამოწვეული შესაძლო ზემოქმედება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე. იდენტიფიცირებულია მავნე ნივთიერებათა გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროები, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების პარამეტრები. ობიექტის ექსპლუატაციის შედეგად, ატმოსფერულ ჰაერში გაიფრქვევა: აზოტის ოქსიდები, ამიაკი, არამეთანური აქროლადი ორგანული ნაერთები (ააონ), ნახშირბადის ოქსიდი, არაორგანული მტვერი, კადმიუმი, სპილენძი, ნიკელი, ვერცხლისწყალი, ტყვია, ქრომი, დარიშხანი, აზოტის დიოქსიდი, ნახშირწყალბადები და ნახშირორჟანგი. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, გზშ-ის ეტაპზე მოხდება ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების დაანგარიშება ფერმის 500 მ-იანი რადიუსის საზღვარზე და უახლოეს მოსახლესთან.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ფერმის ექსპლუატაცია დაკავშირებული არ არის ხმაურით გამოწვეულ მნიშვნელოვან ზემოქმედებასთან. ხმაურის გავრცელების ძირითად წყაროს ფერმის ტერიტორიაზე წარმოადგენს წისქვილი, რომელიც განთავსებულია დახურულ შენობაში.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ზოგადი ინფორმაცია ფერმის ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების დასახელებისა და კოდების შესახებ. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ კომპანიის მიერ ჩატარებულ იქნა ინსინერატორებში წარმოქმნილი ნაცრის ლაბორატორიული ანალიზი.

ფერმის ტერიტორიაზე ხდება ჰერბიციდის გამოყენება ბალახის ამოსვლის საწინააღმდეგოდ, გზშ-ის ეტაპზე შესწავლილი იქნება ფერმაში გამოყენებული ჰერბიციდების, პესტიციდების და როდენტციდების შესაძლო ზეგავლენა ბუნებრივ გარემოზე და მისი მინიმუმისა და საშუალებები.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ფერმის ექსპლუატაცია დაკავშირებულია ფერმის სიახლოვეს უსიამოვნო სუნის გავრცელებასთან, თუმცა, ექსპლუატაციის პირობების დაცვის

შემთხვევაში, უსიამოვნო სუნის გავრცელება მოსალოდნელია ფერმის მიმდებარედ საავტომობილო მაგისტრალზე და არა დასახლებულ პუნქტში. აღსანიშნავია, რომ საჯარო განხილვების დროს, ასევე ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ, სააგენტოში წარმოდგენილი განცხადებებით, მოსახლეობის მიერ დაფიქსირებულია ფერმის საქმიანობასთან დაკავშირებით უარყოფითი პოზიცია, რაც გამოწვეულია ფერმის ტერიტორიიდან გავრცელებული უსიამოვნო სუნით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაციის, როგორც გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე, ასევე თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია განთავსდა ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში, ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და ფეისბუქ გვერდზე. ამასთან, ინფორმაცია გაეგზავნა ცენტრის გამოძიერებს ელ. ფოსტის მეშვეობით. გარდა ამისა, საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია გამოქვეყნდა გაზეთში. გამომდინარე იქედან, რომ შპს „აშენდი აგრო საქართველოს“, მელორეობის ფერმა მდებარეობს ასურეთის ადმინისტრაციულ ერთეულში, პირველი საჯარო განხილვა გაიმართა სოფელ ასურეთის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში, 2023 წლის 18 დეკემბერს, სადაც დაფიქსირდა თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლების მოთხოვნა, დამატებითი საჯარო განხილვის ჩატარებასთან დაკავშირებით სოფელ მარაბდაში. აღნიშნულის გათვალისწინებით, 2024 წლის 31 იანვარს, საჯარო განხილვა გაიმართა სოფელ მარაბდის საჯარო სკოლის შენობაში. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის, შპს „აშენდი აგრო საქართველოს“, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის მერიის წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვის ფარგლებში პროექტთან დაკავშირებით დასმული შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა დასახლებულ პუნქტში უსიამოვნო სუნის გავრცელების საკითხებს. სოფ. მარაბდაში გამართულ საჯარო განხილვაზე, ადგილობრივმა მოსახლეობამ წინააღმდეგობრივი პოზიცია დააფიქსირა ფერმის საქმიანობასთან დაკავშირებით. საჯარო განხილვებზე გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვის ოქმებში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე საქმიანობასთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოში წარმოდგენილ იქნა ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ. წერილობითი შენიშვნები ეხებოდა სუნის გავრცელებისა და სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ, ფერმის ინსპექტირებისას გამოვლენილ დარღვევებს და მისი აღმოფხვრის აუცილებლობას. პროექტთან დაკავშირებული საფუძვლიანი და რელევანტური შინაარსის შენიშვნები ასახულ იქნა სკოპინგის დასკვნაში.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ, იდენტიფიცირდა გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და

ობიექტები. განისაზღვრა და დადგინდა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1 გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
3. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.
4. **გზშ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების საჭიროების დასაბუთება (გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონის საფუძველზე);
 - საქმიანობის დეტალური აღწერა (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით);
 - გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული გონივრული ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ ინფორმაცია, ალტერნატივების შედარებითი ანალიზი შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების (ნულოვანი) ალტერნატივის, ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ალტერნატივების ანალიზი და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების აღწერა-დასაბუთება;
 - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით (არსებული/დაგეგმილი) საქმიანობის განხორციელების ადგილის აღწერა-დახასიათება (შენობების შიდა ტერიტორიის აღწერა, ფერმაში ღორების განთავსების შესაბამისი პირობების შესახებ ინფორმაცია), ტერიტორიის საკადასტრო კოდის, Shp ფაილებისა და GPS კოორდინატების მითითებით. მათ შორის, მიწის ნაკვეთის საკუთრების/სარგებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;

- გენერალური გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით (გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით გეგმების წარმოდგენით და ერთმანეთთან შედარებით), სადაც დატანილი იქნება ფერმის ძირითადი და დამხმარე ინფრასტრუქტურული ობიექტები და გარემოს დაბინძურების ძირითადი წყაროები;
- საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლ(ებ)ამდე (მდებარეობის მითითებით), ასევე ზედაპირული წყლის და სხვა შესაძლო ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ ობიექტებამდე;
- ინფორმაცია ფერმის სიახლოვეს (განსაკუთრებით 500-მ რადიუსის საზღვრებში) არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოო, მათ შორის დაგეგმილი საქმიანობის ანალოგიური ობიექტ(ებ)ის შესახებ (მანძილების და საქმიანობის მითითებით);
- ფერმაში მიმდინარე საქმიანობის და დაგეგმილი ცვლილებების თანმიმდევრული აღწერა, ასევე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებიდან დღემდე ფერმაში მოწყობილი/არსებული და მოსაწყობი/საპროექტო ობიექტების/დანადგარების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- ფერმის ტექნოლოგიური პროცესების (2020 წლის გზშ-ის ანგარიშის, არსებული მდგომარეობის და დაგეგმილი ცვლილებების ერთმანეთთან შედარებით) დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით. ფერმის ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი, სქემატური ნახაზების მითითებით და შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- ინფორმაცია საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ (2020 წლის გზშ-ის ანგარიშის, არსებული მდგომარეობის და დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით), მათ შორის დეტალური ინფორმაცია ფერმის სრულად დატვირთვის შემთხვევაში (14 ფერმის შენობის ექსპლუატაცია) წარმადობების (საათური, დღიური, წლიური) და სამუშაო რეჟიმის შესახებ;
- ინფორმაცია ფერმაში წლის განმავლობაში წარმოებული პროდუქციის (ტიპისა და რაოდენობის მითითებით) შესახებ (2020 წლის გზშ-ის ანგარიშის, არსებული მდგომარეობის და დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით);
- დეტალური ინფორმაცია ფერმის საკვებით მომარაგების, წარმოშობის და რაოდენობის შესახებ (2020 წლის გზშ-ის ანგარიშის, არსებული მდგომარეობის და დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით);
- დეტალური ინფორმაცია ფერმაში ღორების შეყვანისა და წარმოებული პროდუქციის გატანის პროცედურების/ტრანსპორტირების შესახებ (2020 წლის გზშ-ის ანგარიშის, არსებული მდგომარეობის და დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით), შესაბამისი სამომრავო მარშრუტის მითითებით (რუკაზე ჩვენებით, სქემატური ნახაზებით). ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს პროდუქციის ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი (პროდუქციის შემოტანის და გატანის სიხშირის მითითებით);

- ინფორმაცია ღორების/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი ტრანსპორტის ტიპისა და რაოდენობის შესახებ;
- ინფორმაცია ფერმამდე და მასთან დაკავშირებულ ობიექტებამდე მისასვლელი გზებისა და მათი მდგომარეობის შესახებ, ასევე ინფორმაცია მშრალ ამინდებში ტერიტორიისა და მისასვლელი გზების მორწყვის საჭიროების (მორწყვის გეგმა-გრაფიკის მითითებით) შესახებ. დასახლებულ პუნქტ(ებ)ში ტრანსპორტის გადაადგილების შემთხვევაში ინფორმაცია შესაბამისი პირობების დაცვის შესახებ (მაგ: დაბალი სიჩქარე, მარის გადახურვა, ღამის საათებში მოძრაობის აკრძალვა);
- დეტალური ინფორმაცია საკვების დამამზადებელი საწარმოს და საკვების შესანახი სილოსების შესახებ, ფიზიკური მახასიათებლების და ტექნოლოგიური ციკლის მითითებით;
- ინფორმაცია ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებების მითითებით. გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად უნდა იქნას განხილული ექსპლუატაციის დროს წარმოქმნილი ნარჩენების და ინსინერატორის ნაცრის (კოდი, დასახელება, მიახლოებითი რაოდენობა, ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და შემდგომი მართვის დეტალური ღონისძიებები) შესახებ ინფორმაცია, რომელიც შესაბამისობაში უნდა იყოს „ნარჩენების მართვის კოდექსისა“ და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული ვალდებულებებისა და მოთხოვნების შესაბამისად. ასევე, მიზანშეწონილია ნარჩენების შესახებ აღნიშნული ინფორმაცია მოცემული იქნას ევროკავშირსა და სხვა განვითარებულ ქვეყნებში არსებული მიდგომიდან და პრაქტიკიდან გამომდინარე;
- ინფორმაცია ფერმის ტექნოლოგიურ უზნებზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია სანიაღვრე წყლების არინებისთვის არსებული და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურის შესახებ (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით);
- წყალმომარაგების სისტემის განლაგება და ტექნიკური მონაცემები, ალებული და მოხმარებული წყლის რაოდენობრივი მაჩვენებლების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ უნდა იქნას ინფორმაცია ჭაბურღილების პარამეტრებისა და სალიცენზიო პირობების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ფერმის ტექნოლოგიურ პროცესში წყლის გამოყენების, ტექნიკური წყალმომარაგების სისტემის და წყლის რაოდენობის მითითებით (დღეღამური, საათობრივი და წლიური რაოდენობების მითითებით);
- დეტალური ინფორმაცია ფერმის ტერიტორიაზე მოწყობილი სადრენაჟე სისტემის და მართვის ღონისძიებების შესახებ;
- სასაკლაოს შესახებ დეტალური ინფორმაცია (სასაკლაოში მიმდინარე საქმიანობის აღწერა და სამუშაო რეჟიმი), სასაკლაოში წარმოქმნილი სისხლის, ნარეცხი

- წყლებისა და ფერმაში წარმოქმნილი ფეკალური მასების ლაგუნაში მოხვედრის ამსახველი სქემა (მილგაყვანილობების სქემის გენერალურ გეგმაზე დატანა);
- ფერმის ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით, დეტალური ინფორმაცია ინსინერატორების სამუშაო რეჟიმების, ტექნიკური და ფიზიკური პარამეტრების შესახებ;
 - ფერმის ტერიტორიაზე არსებული ლაგუნის დეტალური აღწერა (ტექნიკური და ფიზიკური პარამეტრების მითითებით და ნაკელის წყალგაუმტარი ფენით დაფარვის ეფექტიანობის დასაბუთებით), მათ შორის ლაგუნის შევსებისა და დაცლის შესახებ დეტალური ინფორმაცია, პერიოდულობის და შესაბამისი ღონისძიებების მითითებით. გარდა ამისა, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ უნდა იქნეს დეტალური ინფორმაცია ლაგუნიდან ამოღებული ნაკელის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებში გამოყენების მიზანშეწონილობის შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით საერთაშორისო მიღებული პრაქტიკების მაგალითზე, ასევე წარმოდგენილ იქნას ლაბორატორიული კვლევა/საექსპერტო დასკვნა;
 - გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც განპირობებულია ავარიისა და კატასტროფის რისკის მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით;
 - ავარიულ სიტუაციებზე (ღორების დაავადება/დახოცვა) რეაგირების გეგმა; ასევე, ლაგუნის შევსების/დაზიანების შემთხვევაში გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის განხილულ იქნას ავარიული დაცლის უზრუნველსაყოფად საავარიო შემკრები ავზის მოწყობის საკითხი;
 - დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით), მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
 - ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სამიეზო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;
 - ფერმის სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
 - დაზუსტებული ინფორმაცია ფერმის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ჩამდინარე, მათ შორის სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო წყლების რაოდენობებისა და მართვის შესახებ;
 - საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში, საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
 - ინფორმაცია ფერმის მონიჟნავედ არსებული მიწის ნაკვეთების ფუნქციური სტატუსების შესახებ, ფერმის ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ყველა შესაძლო ზემოქმედების შეფასებით;
 - ინფორმაცია დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებისა და სოციალური პაკეტების შესახებ, ასევე ინფორმაცია საჯარო განხილვაზე გამოთქმული და ადმინისტრაციული წარმოების

ეტაპზე სააგენტოში წარმოდგენილი შენიშვნების/მოსაზრებების გათვალისწინების შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- დაგეგმილი საქმიანობის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს:
 - მოსალოდნელი ემისიები, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში;
 - ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გეგმა;
- ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის (ზდგ) ნორმების პროექტი;
- დეტალური ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებული ღონისძიებების შესახებ;
- ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით და სუნის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასებისა და ზემოქმედების მნიშვნელობის დადგენის მიზნით (მათ შორის უახლოესი დასახლების და ფერმის მიმდებარედ არსებული სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთების მიმართულებით) მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული იყოს ფერმის ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარის მიმართულებები. ამასთან, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებისა და სუნის გავრცელების პრევენციის/შემცირების მიზნით, აუცილებელია დაიგეგმოს ქმედითი პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები ევროკავშირისა და სხვა განვითარებულ ქვეყნებში არსებული მიდგომიდან და საუკეთესო პრაქტიკიდან გამომდინარე. სხვა შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად, განხილული უნდა იქნეს ლაგუნის გადახურვისა და ობიექტის პერიმეტრზე ქარსაცავი ზოლის მოწყობის შესაძლებლობის საკითხი, შესაბამისი დასაბუთებით, ასევე სუნის შემცირების ფიზიკური, ქიმიური და ბიოლოგიური ღონისძიებები;
- ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით (ხმაურის წყაროების გენ-გეგმაზე დატანით);
- ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე (მათ შორის ჰერბიციდების, პესტიციდების და როდენტიციდების გამოყენების შემთხვევაში), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ლანდშაფტის ვიზუალური ცვლილებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;

- მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შესაბამისი შემარბილებელი/პრევენციული ღონისძიებების მითითებით. მათ შორის, წარმოდგენილი იქნეს მიწისქვეშა/გრუნტის წყლების შესაძლო დაბინძურების ადგილებისა და დაბინძურების კონტროლის შესახებ ინფორმაცია; წარმოდგენილ უნდა იქნას ინფორმაცია ობიექტზე არსებული ლაგუნების სითხეგაუმტარი ფენით დაფარვის შესახებ, ფენების ფიზიკური მახასიათებლები/შემადგენლობა/ტექნიკური პარამეტრები, წყალგაუმტარობის ეფექტურობა და ფენების დაზიანების რისკების შეფასება;
- გზმ-ის ანგარიშში დეტალურად უნდა იქნეს ასახული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით (არსებული/დაგეგმილი) საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე, ასევე განსაზღვრული უნდა იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ზემოქმედების შეფასება ბიოლოგიურ გარემოზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- საქმიანობის გავლენის ზონაში კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი შესაძლო ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ. საქმიანობის ფარგლებში მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით. ამასთან მიზანშეწონილია კუმულაციური ზემოქმედების შეფასებისას გათვალისწინებული იქნას, როგორც 500 მეტრის, ისე მის ფარგლებს გარეთ არსებული და დაგეგმილი საქმიანობები;
- საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;
- საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის მეთოდის, მონიტორინგის სიხშირისა და სხვა მითითებით);
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში:

- სკოპინგის ანგარიშში სტრუქტურულად გაუმართავია, ასევე მოიცავს ტერმინოლოგიურ უზუსტობებს, ტექნიკურ ხარვეზებს, ურთიერთგამომრიცხავი შინაარსის წინადადებებს, არარელევანტურ და უსარგებლო ინფორმაციებს, რაც

- ართულებს დოკუმენტაციის სათანადოდ აღქმას და შეფასებას. აღნიშნული საკითხი, გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშის შედგენისას;
- მიმდინარე საქმიანობებთან დაკავშირებით გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს:
 - საპროექტო ცვლილების გარდა, არსებული სიტუაციის გათვალისწინებით, მიმდინარე საქმიანობის შესახებ ერთიანი, დეტალური ინფორმაცია;
 - 2020 წლის 19 ივნისს №2-516 ბრძანებით გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
 - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ ჩატარებული გეგმიური/არაგეგმიური შემოწმებების, მათ შორის გამოვლენილი დარღვევებისა და მათი აღმოფხვრისთვის განსაზღვრული ქმედებების/გონივრული ვადების (არსებობის შემთხვევაში) შესახებ ინფორმაცია;
 - გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს მოთხოვნა 2020 წლის 19 ივნისს გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების (ბრძანება N 2-516) ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ;
 - გზშ-ის ანგარიშში საჭიროა შემუშავდეს მონიტორინგის გეგმა, რომელშიც აისახება ექსპლუატაციის ეტაპისათვის საპროექტო ტერიტორიაზე გავრცელებულ ცხოველებზე დაკვირვების საკითხი;
 - საჭიროა გზშ-ის ანგარიშში განხილულ იქნას საწარმოში გამოყენებული ჰერბიციდების, პესტიციდების და როდენტიციდების მოხმარებისას ბუნებრივ გარემოზე, მათ შორის ცხოველებზე, განსაკუთრებით ფრინველებზე მოსალოდნელი ზემოქმედება და განისაზღვროს შემარბილებელი ღონისძიებები, საჭიროა აღნიშნული საკითხი ასევე აისახოს მონიტორინგის გეგმაში;
 - სკოპინგის ანგარიშში არ არის წარმოდგენილი ჰიდროლოგიური ხასიათის ინფორმაცია საპროექტო არეალში არსებული ზედაპირული წყლის ობიექტზე, რაც გზშ-ის ანგარიშში საჭიროებს დაზუსტებას;
 - სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილი არ არის ინფორმაცია ჭაბურღილებიდან ასაღები წყლის რაოდენობებისა და სალიცენზიო პირობების შესახებ, რაც დაზუსტებული უნდა იყოს გზშ-ის ანგარიშში;
 - სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში მოხდა ფერმის წარმადობის გაორმაგება, თუმცა კონკრეტული წარმადობები მითითებული არ არის, ასევე დასაზუსტებელია გაორმაგებული წარმადობის ფონზე ფერმაში მოხმარებული საკვების რაოდენობა. აღნიშნული საკითხი დაზუსტებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში;
 - სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილი არ არის სათანადო ინფორმაცია სასაკლავოს შესახებ. გზშ-ის ანგარიშში განხილული უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია სასაკლავოში მიმდინარე საქმიანობის აღწერისა და სამუშაო რეჟიმის შესახებ.

- ამასთან, სასაკლაოში წარმოქმნილი სისხლის, ნარეცი წყლებისა და ფერმაში წარმოქმნილი ფეკალური მასების ლაგუნაში მოხვედრის ამსახველი სქემა;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვის შესახებ ინფორმაცია;
 - გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიზნესოპერატორის აღიარების წესების ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილებით განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვის შესახებ ინფორმაცია;
 - სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სამეურნეო-ფეკალური წყლები გროვდება საასენიზაციო ორმოში, საიდანაც გადაიტუმბება ლაგუნაში. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის გამოყენებული მეთოდის მიზანშეწონილობის დასაბუთება გარემოსდაცვით ჭრილში;
 - სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ ობიექტზე განთავსებული ინსინერატორები იმუშავებს წელიწადში 1800 სთ, თუმცა გაურკვეველია გათვალისწინებულია თუ არა სამივე ინსინერატორის ერთდროულად მუშაობა. გზმ-ის ანგარიშში დაზუსტებას საჭიროებს ინსინერატორების სამუშაო რეჟიმები, მოხმარებული ბუნებრივი აირის რაოდენობა და წარმადობა.
 - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, გზმ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული მოთხოვნა.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და (ქვე)თავების მითითებით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, შპს „აშენდი აგრო საქართველოს“ მიერ წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის, სოფელ ასურეთში მეღორეობის ფერმის (სადგომების), ცხოველთა სასაკლაოს და ცხოველური ნარჩენების ინსინერატორის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებას, **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიშში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების,

მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.
გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით
სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.